

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19422/2022
29.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зорка Ђонович-Малуцков, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1858/22 од 29.09.2022. године, у седници одржаној 29.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1858/22 од 29.09.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија туженог, па се **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1858/22 од 29.09.2022. године, у делу става првог изреке (којим је потврђена првостепена пресуда у ставовима трећем и четвртном изреке) и пресуда Основног суда у Новом Саду П 12994/2020 од 07.04.2022. године у ставовима трећем и четвртном изреке, тако што се **ДЕЛИМИЧНО ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужени стекао право јавне својине у површини од 79 м² на кат.парцелр бр. ..., њива 4. класе која је површине од 159 м² уписана у ЛН ... КО Нови Сад 3 (сада уписана у ЛН .. КО Нови Сад 3) и да се тужени обавезе да тужиоцу исплати преко износа од 504.824,08 динара до тражених 1.003.339,29 динара (износ од још 498.515,21 динара), са законском затезном каматом од 07.04.2022. године до исплате и тужени обавезује да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 166.874,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

У преосталом делу ревизија туженог **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове ревизијског поступка од 22.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 12994/2020 од 07.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности Основног суда у Новом Саду. Ставовима другим и трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужени стекао право јавне својине на парцели бр. ..., њива 4. класе, у површини од 159 м², која је уписана у ЛН бр. .. КО Нови Сад 3 (сада уписана у ЛН бр. .. КО Нови Сад 3), што је тужилац дужан да призна и трпи да тужени по правноснажности пресуде код РГЗ, СКН Нови Сад 2 на напред наведеној непокретности упише право јавне својине у своју корист. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу исплати 1.003.339,29 динара са законском затезном каматом од 07.04.2022. године до исплате, као и да му накнади трошкове поступка од 180.343,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 1.003.339,29 динара за период од 22.10.2021. године до 07.04.2022. године.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1858/22 од 29.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу (ставови први, други, трећи и четврти изреке). Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о истој одлучи у складу са одредбом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20), па је нашао да је ревизија туженог делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парцела бр. ..., њива 4. класе, у површини од 1а 59м² (159 м²), по врсти земљишта остало грађевинско земљиште у државној својини, уписана је у ЛН .. КО Нови Сад 3 као државна својина у 1/1 дела, са правом коришћења ББ из ... у 1/1 дела. Решењем Основног суда у Новом Саду О 1004/2020 од 24.02.2020. године, утврђено је да накнадно пронађену имовину иза пок. ББ, бив. из ... чини наведена катастарска парцела и на наведеној парцели за наследника је оглашен тужилац. Предметна парцела обухваћена је Планом генералне регулације простора за породично становање уз Темерински и Сентандрејски пут са окружењем у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 30/14 и 75/16) и Планом детаљне регулације

Мали Београд Велики Рит II у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“, бр. 53/16 и 30/18). Наведена парцела бр. .. у површини од 159 м² планском документацијом је ушла у састав улице ... у целисти, док је у природи у састав улице ушла делом у површини од 80 м² односно 50,3% укупне њене површине је јавна и саобраћајна површина – улица ... у градском насељу Мали Београд Велики Рит II, док преостали део парцеле није приведен својој намени. Део парцеле који није приведен намени ограђен је оградом и функционално се користи са парцелом бр. ..., те на тај начин изграђена ограда представља фактичку регулациону линију. Улица ... опремљена је водном (водовод и канализација), електроенергетском, гасном и телекомуникационом инфраструктуром, а саобраћајна површина у овој улици је изграђена од асфалтног застора и користи је неограничен број лица.

Висина тржишне вредности предметне парцеле утврђена је на основу процене Пореске управе од 22.10.2021. године коју је у потпуности прихватила вештак грађевинске струке, као и оценом налаза и мишљења вештака, а која износи 6.310,31 динара/м². Поступак експропријације за предметну парцелу није вођен, није донета одлука о одузимању земљишта нити о одређивању накнаде за одузето земљиште, а тужиоцу и његовом правном претходнику није исплаћена накнада за фактички одузето земљиште.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су у смислу одредбе члана 58. Устава Републике Србије и члана 1. Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода усвојили тужбени захтев, утврдили да је тужени стекао право јавне својине на предметној парцели и туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду за целу катастарску парцелу без обзира на то што је само део од 80 м² приведен намени налазећи да се тужилац не може користити својим својинским овлашћењем на целој катастарској парцели.

По становишту Врховног суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су обавезали туженог да у целисти исплати накнаду за предметну парцелу.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1), да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2). Сагласно наведеном, дозвољено одузимање права својине које не представља повреду права на имовину постоји само када су кумулативно испуњена два услова: да је учињено у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може да буде нижа од тржишне.

Одредбом члана 2. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/2009... 145/2014), који је био снази у време усвајања Плана генералне регулације простора за породично становање уз Темерински и Сентандрејски пут са окружењем у Новом Саду и Плана детаљне регулације Мали Београд Велики Рит II у Новом Саду, прописано је да је површина јавне намене простор одређен планским документом за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина, за које је предвиђено утврђивање јавног интереса у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и друго).

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11... 105/2014), прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пружи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и друго), а ставом 10. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као кат.парц. бр. ..., уписана у листу непокретности број .. КО Нови Сад 3, на којима је тужилац корисник, а Република Србија власник, планским актом је предвиђена за јавну површину – улицу и саобраћајницу (део од 80 м²) коју користи неограничен број лица за јавни саобраћај и у природи јесте улица која има свој назив - ул. ..., али део од 79 м² није приведен намени, ограда је оградом и функционално се користи са парцелом бр. ... Имајући у виду чињеницу да је део предметне катастарске парцеле фактички приведен намени предвиђеној планским актом, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 12. Закона о јавним путевима), на тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа, то је по оцени Врховног суда правилан закључак нижестепених судова да, када је земљиште фактички приведено намени у складу са планским актом и по сили закона постало јавна својина, тужилац као корисник тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде. Тужиоцу је тиме повређено право на имовину, па зато има право на тражену накнаду за фактички одузету имовину. Стога су правилно нижестепени судови применили материјално право када су туженог обавезали да тужиоцу исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта (у висини одмреној према тржишној вредности утврђеној на основу налаза и мишљења судског вештака које је усаглашено са проценом Пореске управе), сходно члану 42. Закона о експропријацији. Код утврђења да се предметна катастарска парцеле делом у површини од 80 м² користи као улица, а како су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини, то је тужени у обавези да тужиоцу исплати одговарајућу новчану накнаду у износу од 504.824,08 динара.

Међутим, поступак одузимања земљишта није у целости спроведен на начин прописан Законом о експропријацији, нити је предметна парцела у преосталој површини од 79 м² фактички одузета од правног претходника тужиоца и приведена намени за коју је предвиђено планским актима. У таквој ситуацији, за исплату тражене новчане накнаде у висини тржишне вредности земљишта као за одузето право својине није довољно само да је оно планским актима јединице локалне самоуправе одређено за јавну површину, већ је нужно да је земљиште и непосредно одузето и користи се као јавна површина, чиме је власник онемогућен да на њему остварује власничка права у пуном обиму, што овде није случај. Предметно земљиште у површини од 79 м² није

фактички приведено намени предвиђеној планским актима, јер се тај део катастарске пареле не користи као улица - јавни пут (члан 2. тачка 12. Закона о јавним путевима – „службени гласник РС“ бр. 101/2005.. 93/2012), већ је ограђен и функционално се користи са парцелом бр. ..., па оно још увек не представља површину јавне намене, због чега би тужени био у обавези да тужиоцу исплати његову тржишну вредност.

Тужени има функцију урбанистичког планирања грађевинског подручја и доношења просторних планова, али за исплату накнаде по основу одузимања права својине и гарантованог права на имовину сама чињеница доношења планских аката не може се сматрати привођењем земљишта намени, јер се тек спровођењем законске процедуре за одузимање земљишта или непосредним одузимањем и лишавањем власника да земљиште користи у пуном обиму својих власничких овлашћења, стичу услови за исплату тржишне накнаде и обавезу туженог да спроведе поступак парцелације и изврши упис свог права својине. Стога, права тужиоца нису ограничена у коришћењу земљишта, при чињеничном утврђењу да део парцеле који није приведен намени, ограђен је оградом и функционално се користи са парцелом ..., те на тај начин изграђена ограда представља фактичку регулациону линију. Имајући у виду наведено, право тужиоца на исплату наведене накнаде у висини тржишне вредности земљишта за део предметног земљишта површине од 79 м² које се у том делу не користи као јавна површина јер није ни фактички одузето, може настати тек у моменту када му тужени земљиште фактички одузме и приведе намени.

Како су делимично преиначене нижестепене пресуде и одбијен преостали део тужбеног захтева, поводом ревизије туженог, то су преиначене нижестепене пресуде и у погледу одлуке о трошковима у делу одлуке о такси на првостепену пресуду.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 1. и 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставовима другом и трећем изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му, на основу чланова 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови ревизијског поступка. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије од 22.500,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи.

Врховни суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставовима четвртом и петом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић